

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: دمیتری مینین (DMITRY MININ)

برگردان: ا.م. شیری

۰۹ دسمبر ۲۰۲۳

دیدار پوتین با رهبران دنیای شیعه و سنی در برهه سرنوشت‌ساز خاورمیانه

«با همراهی جنگنده‌ها»- حل معمای تضادهای منطقه‌ای

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه در یک لحظه بسیار پرتشنج درگیری فلسطین و اسرائیل برای کل جامعه جهانی، در ۶ دسمبر، در یک سفر سریع به خاورمیانه - از امارات متحده عربی و پادشاهی عربستان سعودی دیدن کرد. همراهی چهار جنگنده سو-۳۵ اس نیروی هوایی و ویژگی خاص این سفر بود. زیرا، در اینگونه موارد انواع پرنده‌های جنگی به اشکال مختلف در هوا کمین می‌کنند.

در ادامه این سفر، ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور ایران در تاریخ ۱۶ آذرماه- قوس-، به گفته خودش، فوراً به مذاکره در مسکو دعوت شد. زمان فوق‌العاده است و اقدامات فوق‌العاده لازم است. در مورد موضوع کلیدی، یعنی، لزوم اتخاذ تدابیر هماهنگ فوری برای پایان دادن به فاجعه انسانی در غزه و راه حل عادلانه برای مسئله فلسطین- مواضع شرکت‌کنندگان در این «دیدارهای سریع» بر هم منطبق بود. مثلاً، گروه کشورهای عربی در سازمان ملل متحد در حال حاضر روی پیش‌نویس قطعنامه دیگری که خواستار آتش‌بس فوری در نوار غزه است، در شورای امنیت سازمان ملل کار می‌کند. حمایت روسیه از قطعنامه تضمین شده است و در صورت ممانعت احتمالی واشینگتن از آن، امریکا را حتی از موضع اکثریت جهان دورتر خواهد کرد. بسیاری از موضوعات مهم دیگر، از جمله، همکاری‌های دوجانبه مورد بحث و بررسی قرار گرفت. روزنامه دیلی صباح ترکیه درخواست روسیه و عربستان سعودی از سایر اعضای اوپک پلاس برای پیوستن به کاهش تولید نفت را مورد تاکید ویژه قرار داده است.

برخی رسانه‌های غربی، از جمله آن‌ها، نیویورک تایمز، [علاقه‌مند](#) است سفرهای رئیس‌جمهور روسیه را به عنوان «آخرین تلاش‌های او برای خروج از انزوای بین‌المللی» که گویا «اهمیت نمادین» دارند، تقلیل دهد و در استقبال از رهبر روسیه در بالاترین سطح دولتی در هر دو کشور، علی‌رغم کوتاه بودن سفرها، رسانه‌ها می‌گویند، چیز خاصی نبود. و همه این‌ها خودفریبی هستند. اما «انزوا» صورت نگرفت و هرگز تکرار نخواهد شد. برای این که جامعه جهانی به آن نیاز ندارد و کشورهای بسیاری، حتی کشورهای وفادار به امریکا، آن را به عنوان باری بر دوش خود تلقی می‌کنند. اما نمادهای درخشان استقبال از ولادیمیر پوتین در امارات متحده عربی و عربستان سعودی، که از نظر مقیاس از افتخارات رهبران غربی فراتر رفت، نه به خودی خود، بلکه، به خواست رهبران کشورهای میزبان انجام گرفت. چنین علائمی به ویژه در شرق، نشان می‌دهد که در نظر گرفتن میزان واقعی علاقه در توسعه روابط با طرف مهمان بسیار مهم است.

و این نیز روح زمانه است. ناامیدی از رفتار منفعلانه غرب در شرایط تشدید بحران خاورمیانه در میان کشورهای منطقه رو به افزایش است. آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه امریکا که با عجله به اطراف می‌دود، گزینه‌های پی در پی برای حل مشکل غزه را گوئی از یک جعبه جادو، که خود او نیز احتمالاً مدت طولانی در آن سردرگم بوده، بیرون می‌کشد، فقط باعث سردرگمی و عدم اعتماد عموم می‌شود. نکته اصلی این است که ایده‌های او از سوی هیچ یک از طرفین با قطعیت پذیرفته نمی‌شود.

واضح است که در این شرایط، کشورهای پیشرو عربی به دنبال نقاط حمایتی جدید هستند و نزدیکی بیشتر با روسیه را به عنوان ابزار ویژه برای فشار بر واشینگتن تلقی نموده و آن را به اتخاذ مواضع سخت‌تر در قبال اسرائیل مجبور می‌کنند. چنین تمایلی کاملاً قابل درک است و با منافع خود روسیه نیز انطباق دارد. منبع انگلیسی [Unherd](#) می‌گوید: «کشورهای منطقه به طرز فزاینده‌ای بر متحدان جدید تمرکز می‌کنند و غرب به دشواری می‌تواند از این امر جلوگیری کند».

ولادیمیر پوتین در ابوظبی با محمد بن زاید آل نهیان، رئیس‌جمهور امارات متحده عربی دیدار و مذاکره کرد. موضع رهبری امارات متحده عربی در مورد موضوعات مورد بحث باید برای کاخ سفید که عادت دارد این کشور را علی‌رغم اراده مسلم خود به عنوان «دارائی از دست رفته» تلقی کند، ناخوشایند است. واضح است که امارات یکی از اصلی‌ترین نقاط واسطه روسیه در زمینه محاصره تجاری اعمال شده غرب علیه روسیه در سال‌های اخیر بوده است. به همین دلیل، گردش مالی روسیه با امارات بسیار زیاد – به حدود ۱۰ میلیارد دالر در سال رسیده است. واشینگتن ابوظبی را زیر فشار جدی قرار داده و از آن می‌خواهد که «از تضعیف محاصره بین‌المللی» علیه مسکو دست بردارد. رئیس‌جمهور امارات پس از نمایش پذیرائی از ولادیمیر پوتین تا حد امکان تشریفاتی و حتی با همراهی چهار جنگنده مسلح روسی و همچنین تأیید برنامه‌های گسترش بیشتر همکاری‌های اقتصادی با فدراسیون روسیه، در واقع عدم تمایل خود را برای انجام خواسته‌های امریکائی‌ها ابراز کرد. دوره دیکتاتوری بی‌قید و شرط امریکا در خاورمیانه به پایان رسیده است.

مذاکرات بین ولادیمیر پوتین و محمد بن سلمان آل سعود، ولیعهد، رئیس‌شورای وزیران پادشاهی عربستان سعودی و حاکم واقعی این کشور در کاخ الیمامه - اقامتگاه پادشاه عربستان سعودی - انجام شد. در نتیجه، بیانیه مشترکی به تصویب رسید که در آن «روابط تاریخی و ستراتژیک دو کشور دوست و همچنین راه‌های توسعه آن‌ها در همه زمینه‌ها مورد تأکید قرار گرفت». شایان ذکر است که علی‌رغم وابستگی مستمر عربستان سعودی به امریکا در حوزه نظامی، طرفین توافق کردند همکاری در زمینه دفاعی را به گونه‌ای تقویت کنند، که هدف آن، حمایت و دستیابی به منافع

مشترک هر دو کشور باشد». طرفین بر تعهد خود به تقویت همکاری‌های امنیتی و هماهنگی فعلی در مورد موضوعات مورد علاقه یک دیگر، از جمله، مبارزه با جنایتکاری در همه اشکال آن، مبارزه با تروریسم و افراطگرایی و تأمین مالی آن‌ها، تبادل اطلاعات به منظور مقابله با سازمان‌های تروریستی به گونه‌ای که امنیت و ثبات هر دو کشور را تضمین کند، تأکید کردند». طرف روسی از برگزاری جلسه اضطراری مشترک عربی و اسلامی در ریاض و قطعنامه‌های مصوب در آن در خصوص وقایع فلسطین و همچنین، نقش رهبری پادشاهی سعودی در اجرای قطعنامه‌های اجلاس سران مبنی بر اقدام بین‌المللی برای توقف تجاوز به غزه، بسیار قدردانی کرد.

تأیید مشارکت عربستان سعودی در توسعه پروژه حمل و نقل بین‌المللی شمال - جنوب که توسط روسیه و ایران مطرح می‌شود، از اهمیت اصولی برخوردار بود. این، در واقع، به معنای شکست کامل پروژه جایگزین امریکائی «هند - خاورمیانه - اروپا» است که در اوایل سال جاری با طمطراق ارائه شد و قرار است بندر حیفا در اسرائیل نقطه پایانی اصلی آن باشد. هدف ژئوپلیتیکی امریکا از این مسیر، محدود کردن دسترسی چین و روسیه به مسیرهای اصلی جهانی بود. به عنوان مثال، بیجینگ سازنده اصلی بازسازی بندرگاه‌های آب‌های عمیق حیفا بود و قرار بود در ازای آن، با الگوبرداری از بندر پیرئوس یونان، مجوز اجازه بلندمدت یکی از آن‌ها را به دست آورد. امریکائی‌ها این گزینه را به نفع حفظ سلطه خود بر این منطقه خنثی کردند. اما اکنون که در نتیجه اقدامات اسرائیل علیه فلسطینی‌ها، اعراب و مهمتر از همه، عربستان سعودی، آشکارا تمایلی به توسعه گذرگاه در قلمرو خود در سال‌های آینده نزدیک نشان نمی‌دهد، هم و آشنیگتن و هم تل ابیب خود را در مواجهه با یک اشتباه محاسباتی می‌بینند.

یک پدیده نسبتاً جدید در وضعیت منطقه که باید موضوع نگرانی امریکا نیز باشد، تحکیم و تقویت نزدیکی رو به رشد جنبش‌های مذهبی و سیاسی متخاصم قبلی در منطقه مانند جریان‌های سنی و شیعه است که عمدتاً توسط عربستان سعودی و ایران نمایندگی می‌شود. رویارویی بین آن‌ها بر اساس اصل «تفرقه بینداز و حکومت کن» که قرن‌ها توسط غرب نهادینه شده است، در برابر چشمان ما محو می‌شود. بیجینگ در عادی‌سازی روابط ریاض و تهران نقش اساسی ایفا کرد.

به نظر می‌رسد، اکنون مسکو این موضوع را پی گرفته است. در [بیانیه مشترکی](#) که پس از سفر پوتین به عربستان سعودی صادر شد، طرف روسی از موضوع از سرگیری روابط دیپلماتیک بین عربستان و ایران با خرسندی استقبال کرد و ابراز امیدواری کرد که برداشتن این گام به تقویت امنیت و ثبات در منطقه و حفظ حاکمیت کشورها و عدم مداخله در امور داخلی آن‌ها کمک خواهد کرد».

ولادیمیر پوتین پس از بازگشت از سفر عربستان سعودی در ۷ دسامبر، بلافاصله با رئیس جمهور ایران در مسکو ملاقات کرد. او ضمن مذاکره، نتایج دیدارهای قبلی خود- خواسته‌های شرکای عرب را به اطلاع طرف مذاکره جدید رساند. گذشته از این، دستورکار دوجانبه ایران و روسیه نیز بسیار گسترده است.

در ایران، خبر تحویل قریب‌الوقوع جدیدترین مدل‌های تجهیزات نظامی روسیه، از جمله، هواپیمای سو-۳۵ (همان جنگنده‌هایی که ولادیمیر پوتین را از طریق حریم هوایی ایران به امارات و عربستان سعودی همراهی کردند)، هلیکوپترهای می-۲۸ و هواپیمای آموزشی- رزمی یاک-۱۳۰ منتشر شده است. در مقابل، روسیه محصولاتی را که در شرایط منطقه نظامی شمالی شدت به آن نیاز دارد، از آنجا دریافت می‌کند. حضور سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه در مذاکرات، و اقعیت این موضوع را تأیید می‌کند. ارتقاء سطح امنیت متقابل طرفین باعث تقویت ثبات در منطقه می‌شود. تعهد شرکاء به راه‌اندازی سریع مسیر حمل و نقل شمال-جنوب مورد تأیید قرار گرفت، به خصوص که هم‌تایان ولادیمیر پوتین در بخش عربی خلیج فارس نیز آمادگی خود را برای مشارکت در آن اعلام کرده‌اند.

اما این موضوع که آیا ایران با درخواست کاهش داوطلبانه عرضه نفت به بازار جهانی همراه با روسیه و عربستان سعودی به منظور ایجاد قیمت مناسب‌تر برای تأمین‌کنندگان موافقت خواهد کرد یا خیر، هنوز مشخص نیست. از آنجائی که ایران در اثر تحریم‌های چندین ساله، طی مدت طولانی به محدود کردن تولید خود مجبور شده، تاکنون از این کار خودداری کرده است. پاسخ این سؤال ممکن است در آینده نزدیک داده شود.

منتشره در: [وبسایت بنیاد فرهنگ ستر ایتزک](#)

۱۷ آذر- قوس ۱۴۰۲